

Hans Holbein

(festő, 1497–1543)

Önarcképe (1543)

Ifjabb Hans Holbein

(Augsburg, 1497–London, 1543. november 29)

a német reneszánsz mesterek második generációjának tagja, a reformáció korának utolsó nagy festője. 1519-ben Bazel városának és így a Régi Konföderációnak (a mai Svájcnak) polgára lett.

Apja, idősebb Hans Holbein neves táblaképfestő volt, fia az ő festőműhelyében tanulta a mesterség alapjait, azt a magas fokú rajzkultúrát, amely művészetét jellemezte. Alig tizennyolc évesen elhagyta a szülői házat, és 1515 nyarán megérkezett Bázélba, ahol életének legnagyobb részét töltötte. Itt az első megbízásokat Holbein számára a nyomdák és könyvkiadók adták, ezáltal bontakozott ki művészetének egyik ága, a fametszetkészítés.

E korszak legfontosabb grafikai alkotása a *Haláltánc-sorozat*, amely arról tanúskodik, hogy Holbein éles szemmel és iróniával figyelte a kor visszásságait.

Részlet a *Haláltánc-sorozatból* (1524-26)

Ekkor már arcképfestőként is kibontakoztatta tehetségét. Első megbízatását Jakob Meyertől, Bázeli polgármesterétől kapta. A *Meyer házaspár páros arcképe* oly jól sikerült, hogy ezután egyre-másra kapta a megbízásokat. 1519-20-ban festette a *Passió-oltárt*, amelyet élete főművének tartanak, s amelyen egymás mellett találjuk a reneszánsz és a gótika sajátos jegyeit.

1526-ban Jakob Meyer
rendelésére festette egyik
legszebb egyházi témájú
alkotását, a *Darmstadti
Madonnát*, amely egy érett
reneszánsz remekmű.
Nemcsak oltárkép, hanem
családi csoportos portré is,
hiszen a megrendelő és
családja is szerepelnek rajta.

1526 után Morus Tamáshoz került, aki nemcsak mint házigazda fogadta a festőt, hanem mint bőkezű támogató is. Sorozatnyi arcképet festett a házigazda barátairól, az angol arisztokrácia tagjairól, tudósokról és gazdag polgárokról.

1531-ben úgy döntött, Angliába utazik. Ekkor készült egyik legismertebb arcképe az ifjú *Georg Gisze* danzigi kereskedőről.

1533-ban a királyi fővadászmester rendelte meg nála arcképét, ennek az ismeretségnek köszönhető Holbein udvari szolgálata. *Thomas Cromwellt* 1534-ben örökítette meg, majd a következő esztendőben a király környezetébe került. *VIII.Henrikről* az első portrét 1536-ban festette, majd három különböző alkalommal és más feleséggel az oldalán készített a királyról képet.

Georg Gisze kereskedő portréja
(1532)

VIII. Henrik portréja (1540)

Bár mint arcképfestő vonult be a köztudatba, Holbein első széles körben ismert munkái könyvillusztrációi voltak. Készített illusztrációkat többek között a *Luther Márton* által lefordított német nyelvű *Bibliához*, de legismertebb műve a *Haláltánc*, amely mint népkönyv jelent meg és ponyván árusították.

Egyik legszebb korai portréján barátját, *Bonifacius Amerbachot* festette meg. A fiatal férfit a szabadban, félprofilban ábrázolja, mintha egy tábla szövegét olvasná, és hogy elkerülje a kép aszimmetriáját, a másik oldalra egy fiatal fa néhány ágát festette, így a kompozíció zárt lett és tökéletes.

Bonifacius Amerbach arcképe
(1519)

Egyik legjelentősebb oltárképe az ún. *Oberried-oltár* volt, s valószínűleg ehhez tartozhatott predellaként Holbein egyik legmegrázóbb Krisztus-ábrázolása: *A halott Krisztus* minden idealizálást nélkülöz, nem Isten fiát, hanem egy halálra gyötört embert láthatunk.

Holbein legjellemzőbb sajátossága festői realizmusa, emberismerete, s ezért arcképei sem idealizáltak: valóságos emberek, akiket legegényebb tulajdonságaikkal ábrázol, s a körülöttük lévő tárgyakkal jelzi elfoglalt helyüket a világban.

Sok önarcképet alkotott, az utolsót halála előtt néhány hónappal. Míg kezében egyik legfontosabb munkaeszközét, az írónt tartja, mintha rajzolna, szemeiből a megfáradt ember mindent megértő tekintete sugárzik. Élte és értette korát, s ennek művészi ábrázolása ad magas rangot munkásságának.

A művész családja (1528),
Kunstmuseum, Bazel

NPG 2765; Sir Thomas More, his father, his household and his
descendants - Portrait - National Portrait Gallery

Erasmus

Dániai Krisztina arcképe
(1538)

Sir Thomas Moore

Jane Seymour, Queen of England

The Ambassadors